

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-02-17
Besvaras senast
2025-02-26 kl. 12.00

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:800 Hat och hot mot samer

I veckan går årets rally-VM i Umeå av stapeln. För många är rallyt ett uppskattat evenemang och en riktig folkfest för alla med motorintresse. Men det som sker i kölvattnet av rally-VM är också en påminnelse om hur samers rättigheter som urfolk systematiskt åsidosätts och att det tyvärr finns en djupt liggande misstro till folkgruppen.

Hatet och hoten mot renskötande samer har stadigt eskalerat i samband med att samebyarna i området protesterat mot dragningen av vissa sträckor. Kommentarsfälten i medier har fyllts med hat riktat mot samer, och det har nu gått så långt att flera renar har hittats brutalt dödade i vad som misstänks vara hatbrott.

Hatbrott mot samer liknar på många sätt hatbrott mot andra minoritetsgrupper i Sverige, men samtidigt finns flera tydliga skillnader. Brotten sker oftare i en lokal kontext, och de riktas även mot renar och rennäringen. Det visar rapporten *Hatbrott mot samer* från Brå från 2024. Där framgår det även att hatbrott upplevs ske som en reaktion på att samiska rättigheter erkänns. Det som nu händer är inte en isolerad företeelse utan bara det senaste uttrycket av en historisk urfolkspolitik som osynliggjort och kränkt samers grundläggande rättigheter. Renskötande samer har utgjort en särskild måltavla för missnöje och förakt, då gruvnäring, skogsbruk och näringslivets intressen gång på gång ställts i konflikt med samers rättigheter, kulturyttringar och traditionella näringar.

Detta förvärras, då renskötseln bedrivs i ett alltmer trångt utrymme där olika intressen konkurrerar om markanvändningen. Den offentliga debatten kring rennäringen har dessutom bidragit till en uppiskad stämning, där renskötseln felaktigt målas ut som ett hinder för utveckling och där hatet späts på.

När renar plågas eller skjuts ihjäl rubriceras det ofta som skadegörelse och har då en lägre straffskala än till exempel djurplågeri eller om en älg tjuvskjuts. Det finns starka skäl att överväga att rubricera de brott där renar plågas eller dödas på ett annat sätt än vad som sker i dag, vilket även är ett av de förslag som lyfts i rapporten från Brå. Där ges även förslag på andra åtgärder för att synliggöra hatbrott och rasism mot samer, såsom utbildningsinsatser och kartläggningar av brottsligheten. Det framkommer även i rapporten att anmälningsbenägenheten generellt sett är låg och att en del avstår från att

polisanmäla för att inte förvärpa sin situation. I stället uppges i rapporten att samer döljer sin samiska identitet i olika sammanhang av rädsla för att bli utsatta.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga justitieminister Gunnar Strömmer:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att hatbrott och rasism mot samer ska synliggöras och prioriteras?

.....

Jessica Wetterling (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann